

Inleiding

Deze uitgave kwam voor het eerst uit als een van de eerste uitvoerige Nederlandstalige werken over de VZW en het WVV op 1 augustus 2019. Het verkocht schitterend. We zijn nu vijf jaar later en het is tijd voor een update.

De uitgave 2024 versus de uitgave 2019

In vier jaar tijd is er eigenlijk veel veranderd en het boek houdt daar rekening mee:

- integratie van alle aanpassingen voor in deze materie relevante artikelen uit het WVV, voornamelijk ingevoerd door respectievelijk de Wetten van 4 februari 2020, van 28 april 2020 en van 25 mei 2023;
- rechtspraak van het Grondwettelijk Hof en de nietigverklaring van een deel van het WVV en van KB's rond o.a. verenigingen;
- nieuwe regels rond de verplichting van het aanbieden van elektronische betaalbaarheid in B2C-omgevingen voor de VZW;
- nieuwe regels inzake digitaal werkende organen van de VZW;
- nieuwe regels inzake schenkingen aan de VZW;
- nieuwe regels rond de verplichte digitale facturatie in een B2B-omgeving voor de VZW;
- nieuwe regels inzake verplichte consultatie van bestuursverboden bij benoemingen van bestuurders van de VZW;
- doorverwijzing naar nieuwe literatuur sinds het WVV;
- behandeling van relevante nieuwe rechtspraak sinds het WVV;
- behandeling van relevante nieuwe rechtsleer sinds het WVV;
- behandeling van nieuwe praktijken uit de rechtspraktijk;
- korte studie rond het gedrag van VZW's ten opzichte van de regelgeving.

Blijvende focus op de VZW

De VZW is het bevoorrechte instrument voor ondernemen zonder winstoogmerk of voor het nastreven van een belangeloos doel. Geen enkele andere vorm van ondernemen zonder winstoogmerk kende het overdonderende succes in cijfers en in kwaliteit van de VZW's. Alle andere verenigingen met rechtspersoonlijkheid samen nemen niet eens 10% in van het aantal verenigingen zonder winstoogmerk in de vorm van een VZW. De VZW is en blijft de onverslagen koningin onder de verenigingen in België. Daarom focussen we met

dit boek op de VZW en op de VZW alleen. Andere rechtsvormen komen slechts marginaal aan bod: zo krijgt u geen ballast mee en concentreren we ons op het vlaggenschip van onze non-profitsector en onze sociale economie.

Blijvende focus op de actieve VZW

Er wordt weleens gesteld dat België 150.000 VZW's zou kennen. Wij denken dat we dit met een korrel zout moeten nemen¹. We vonden tientallen (verschillende) cijfers die overheden, ministers en studies gaven rond de aantallen VZW's en/of verenigingen in dit land met als extremen het hoogste cijfer: 230.000 'VZW's en stichtingen' (2019, minister Koen Geens) en het laagste cijfer 35.598 'VZW's' ('1976, Verheyden, R.). Het is duidelijk: er zijn bijna evenveel verschillende opinies als VZW's. Het aantal in de cijfers van Graydon, IBRE, Centre d'Economie Sociale de l'ULg en Statista benadert het meest de officiële cijfers uit de KBO. De meeste anderen zitten er vaak en ver naast. Er zijn er officieel meer dan 140.000 ...

Het gaat hier evenwel deels om een vooral juridische fictie. We hebben hiervoor verschillende publicaties, studies en indicaties (in dalende volgorde van recent karakter):

- Volgens de FOD Financiën (2021) zijn er ongeveer 83.500 actieve VZW's in België en ongeveer 59.500 ingeslapen/niet meer actieve VZW's (58% actief en 42% niet actief).
- L'ECHO (2018) publiceert dat 72.000 VZW's slapend zijn en quasi geen activiteit meer hebben; 51% van de VZW's is dus actief en 49% bestaat enkel nog officieel.
- Volgens het Centre d'Economie Sociale van de KU Leuven (2017) is het aantal actieve VZW's in ons land iets meer dan 70.000 (53% actief en 47% niet-actief); in 2001 stelde het dat het aantal actieve VZW's ongeveer 66.000 was en het aantal VZW's in ons land 107.378 (61% actief en 39% niet-actief).
- Volgens S. Mertens en anderen (1995) staat het aantal actieve VZW's in ons land op 50.773 en het aantal VZW's op 82.123 stuks (62% actief en 38% niet-actief).

Deze vijf bronnen zijn het er blijkbaar over 'eens' dat minstens ongeveer 38% tot maximaal 49% van de Belgische VZW's eigenlijk niet meer actief is en dat dit percentage sinds de eeuwwisseling eerder steeg dan daalde. Het betekent ook dat 38% tot 49% van de VZW's illegaal werkt: geen activiteiten meer, geen nastreven van een doel, geen aangiftes in de belastingen, btw, directe belastingen, zelfs geen nul-aangiften. Het betekent mogelijk ook dat 38% tot 49% van de VZW's juridisch op papier nog wel bestaat maar hoogstwaarschijnlijk de facto is ontbonden en dat niet volgens de regels van het recht. Het zou wel echt een wonder zijn mochten tienduizenden VZW's tot op de laatste euro na hun geld besteed hebben aan het goede doel. Dat maakt van deze cijfers meteen een tijdbom.

Maar goed, we focussen dus op minstens 83.500 VZW's, niet op de 59.500 spook-VZW's, ingeslapen VZW's, ingedommelde VZW's, inactieve VZW's. Wij behandelen ongeveer alle

materies rond VZW's, wat in een opus magnum immers niet mag ontbreken. Voor wie liever nog dieper ingaat op één onderdeel ervan, verwijzen we graag naar andere publicaties van onze hand, die specifiek één onderdeel of één benadering toelichten, zoals de zgn. digitale VZW en/of e-VZW², de ontbinding & vereffening van de VZW³, de VZW & financiering⁴, de VZW-obligatielening⁵, VZW & crowdfunding⁶, VZW & aansprakelijkheid⁷, VZW & corporate governance⁸, VZW & integriteit⁹ of VZW & HR(M)¹⁰.

Blijvende focus op het WVV en op de andere wijzigingen

Het WVV is een breed wetgevend bos met een breed scala aan onderwerpen. Focus is nodig. De VZW na het Wetboek Vennootschappen en Verenigingen (WVV) is de insteek voor dit boek, al gaan we ook breed.

Het aantal wijzigingen voor VZW's was de afgelopen jaren frequent:

- mei 2018: faillissementswetgeving wordt van toepassing op VZW's;
- mei 2018: GDPR wordt van toepassing op VZW's;
- juli 2018: VZW's mogen verenigingswerkers tewerkstellen;
- november 2018: VZW's worden ten volle ondernemingen (WER);
- mei 2019: het WVV wordt van kracht.

En daar stopte het nog niet mee: de wetgever bereidde al snel alweer wijzigingen voor aan het WVV. Voorbeelden: de eerste is om een register in te voeren rond giften in welke vorm dan ook, rechtstreeks of onrechtstreeks, van en naar een persoon van wie de woonplaats zich in het buitenland bevindt¹¹; de tweede is om een verplichte neerlegging van de jaarrekeningen voor alle VZW's bij de NBB¹² in te voeren.

We behandelen hier hoofdzakelijk het WVV en de VZW, maar ook de UBO, het financieren van de VZW, de wetgevende aanpassingen in het Wetboek Economisch Recht (WER) en dergelijke uit de laatste jaren komen aan bod. We tonen in het brede WVV-bos de relevante bomen.

Focus op drie soorten professionals

Het boek richt zich in hoofdzaak tot drie soorten van professionals.

De eerste groep is de groep van externe toeleveranciers aan VZW's: advocaten, notarissen, juristen, boekhouders, accountants, revisoren, commissarissen, leveranciers, consultants, leden van de magistratuur en regeringscommissarissen. Met deze groep op het oog gingen we her en der dieper in op een aantal interessante lijnen zoals voorbereidende werken, nieuwe rechtsleer (voor zover hij er al is), oude rechtsleer (voor zover hij relevant

is of aanvullingen biedt) en een kritische attitude tegenover een aantal lijnen en artikelen uit het WVV.

De tweede groep zijn de professionelen die actief zijn in VZW's, VZW-federaties of VZW-groepen: bestuurders, CEO's, afgevaardigd-bestuurders, voorzitters, juristen, fiscalisten, boekhouders, directieleden en kaders, vakbondsvertegenwoordigers, ... Kortom, allen die willen weten hoe het zit met de VZW na het WVV. We geven actieadvies vanuit een praktisch standpunt (wat te doen na het WVV?) en overzichtsinzicht vanuit een ruim aantal topics dat we behandelen met verwijzing naar de wet, commentaar en uitleg.

De derde groep zijn de gemeenten, steden, subsidiërende overheden, sponsorende bedrijven, toezienende overheden, erkennende overheden, jeugddiensten, cultuurdiensten, sportdiensten, en dergelijke meer. Zij werken veel met VZW's en willen er – terecht – voldoende over weten en uit eerste hand.

Focus op uniciteit en praktijkzin

Het boek bevat vanzelfsprekend een massa gedetailleerde informatie over de VZW en het WVV. Maar uniek in het boek zijn – zo menen we – de volgende elementen:

- de analyse van de reacties tijdens en na het wetgevend proces van de non- en social-profit zelf;
- de kritische analyse vanuit een non-profitstandpunt zelf van de regeling in het WVV;
- de kritische benadering van het WVV dat o.i. ten onrechte vooral uitgaat van de profit en de non-profit meeneemt op zijn tocht;
- de analyse van de inhoud van het WVV voor de VZW maar ook regelmatig van wat er niet expliciet in staat;
- de confrontatie tussen mijn opinie en die van andere rechtsleer (voor zover er dit al is); er zijn blijkbaar meerdere interpretaties op de markt van meerdere artikelen; wij gaven ze alle voor zover wij ze vonden/ontdekten en geven onze visie erop;
- de tientallen praktische tabellen, workflow, schema's, onderopdelingen van processen in fasen die het voor de rechtspracticus overzichtelijker en eenvoudiger maken om een en ander ook anders dan in een doorlopende tekst alleen te zien;
- de band tussen de praktijk en de theorie, door uit de praktijk van VZW's voorbeelden te halen voor het stofferen van de theorie;
- de unieke presentatie van een volledige concordantietabel;
- de opsomming van alle terminologische wijzigingen;
- de opsomming van alle nieuwe begrippen;
- de opsomming van alle nieuwe generieke wetgeving voor VZW's uit de afgelopen jaren;
- voor de verdere geïnteresseerde lezer, theoreticus én practicus, de opgave van meer dan 3.500 verdere verwijzingen via voetnoten naar wetgeving, rechtsleer, rechtspraak

- en praktijkreferenties (zoals FOD's, websites, federaties, consultants, modellen, statistieken, adressen, praktijken, ...);
- het feit dat we geen blad voor de mond nemen: we schrijven wat we denken en geven feiten en cijfers, ook als het op het eerste gezicht eerder pijnlijk is; recht voor de raap is het interessantst voor de lezer volgens ons.

We gebruiken in dit hele boek de afkorting VZW als we het hebben over de vereniging zonder winstoogmerk in het kader van de oude V&S-Wet of in het kader van het nieuwe WVV. Dit is immers volgens het WVV de officiële afkorting voor 'vereniging zonder winstoogmerk'. Privatieve brochures blijven echter vaak 'VZW' gebruiken. Om u te helpen de wettelijke afkorting te gebruiken in statuten, briefpapier, ... gebruiken wij bewust enkel VZW, de afkorting gebruikt in en te gebruiken volgens de wet.

Het boek behandelt veel, maar niet noodzakelijkerwijze alles, altijd tot in alle details: dat zou een opus magnum vragen en zo'n opus magnum is mogelijk voor een of andere volgende uitgave.

De wetgever heeft o.i. met het WVV en met een aantal andere recente hervormingen de taak van het management van KMO's en beursgenoteerde bedrijven wel degelijk sterk gefaciliteerd, maar dat van het management van de non-profit of social-profit eerder en vooral verder geformaliseerd, geïnstrumentaliseerd en minstens licht complexer gemaakt. Vooral voor kleine en middelgrote verenigingen, maar ook voor grote verenigingen is en blijft dat immer een ware uitdaging. Het boek houdt geen rekening met het nieuwe B.W. (B1 en BB5) gelet op de geringe impact op het WVV. Wij hopen – aan u om uw opinie hierover te vormen – dat wij het leven van toeleveranciers en interne professionals faciliteren.

We danken Rose voor haar liefde en steun bij elk nieuw project, de (deels in deze periode) inwonende Kevin en Cleo voor hun geduld, mijn ouders voor mijn opvoeding, uitgever Stephan voor zijn mooi initiatief, voor het afgeleverde werk en eindproduct. Een boek is – gelukkig – nooit het verhaal van de auteur alleen, maar van vele professionelen in een waardevolle keten.

Het is mijn (ongeveer) zeventigste boek¹³. Dat kon alleen dankzij twee groepen: lezers (kopers) en uitgevers. Zeventigmaal dank. Dat mag gezegd en geschreven. Elke keer is het een nieuw avontuur.

Buken, Kampenhout, Kigali, Brussel

Dirk A.J. Coeckelbergh
dirkcoeckelbergh@hotmail.com

Noten

1. Wij baseerden ons hier op de volgende literatuur: Coeckelbergh, D., Hoeveel vzw's zijn er eigenlijk in België? Veel minder dan u denkt, in <https://www.dewereldmorgen.be/artikel/hoeveel-vzws-zijn-er-eigenlijk-in-belgie-veel-minder-dan-u-denkt/>, 3 mei 2023; Coeckelbergh, D., Spookvzw's en ambtshalve doorhaling, in *VZW Actueel*, Larcier, 13-09-2022. Deze materie ligt blijkbaar 'minstens ook gevoelig', want de redactie van minstens één juridisch tijdschrift in België weigerde begin 2023 de publicatie van deze cijfers (ze werden ten gronde niet gecontesteerd, men wou ze alleen niet gepubliceerd zien).
2. Zie hierover specifiek: Coeckelbergh, D., *Praktijkboek e-vzw & digitale vzw*, paperback & e-editie, Story Gent, 2023.
3. Zie over de vereffening en/of ontbinding van mijn hand: Coeckelbergh, D., De vzw & haar ontbinding, *Intersentia* (in het Nederlands), reeks: De vzw &, 2021, 94 p., <https://intersentia.be/nl/de-vzw-haar-ontbinding.html>; Coeckelbergh, D., Spookvzw's en ambtshalve doorhaling, in *VZW Actueel*, Larcier, 13-09-2022; Coeckelbergh, D., De semi-vrijwillige ontbinding, in *VZW Actueel*, nr. 26 oktober 2022; Coeckelbergh, D., Ontbinding & vereffening van vzw's onder het WVV, Procura, Brussel, doelgroep leden Procura, 07-10-2021; Coeckelbergh, D., Verschillen in regeling bij de ontbinding van vennootschappen en verenigingen: het Grondwettelijk Hof spreekt zich uit over de al dan niet verplichte tussenkomst van een bedrijfsrevisor of externe accountant, in *VZW Actueel*, Larcier, nr. 17-12-2020; Coeckelbergh, D., De ontbinding & vereffening van de vzw, Escala-SBM, 114 slides, 17-05-2022; Coeckelbergh, D., Mons en ontbinding, in *VZW Actueel* 20/2022 van 23 november 2022.
4. Zie specifiek over financiering van vzw's van onze hand: Coeckelbergh, D., De nieuwe legatenbarometer legaten, ga ervoor!, in *VZW Actueel*, Larcier, 06-12-2022; Coeckelbergh, D., Crowdfunding, een grondige analyse, *VZW Actueel*, Larcier, 01-06-2016; Coeckelbergh, D., De VZW & haar financiering, *Intersentia*, 82 p., e-Book, e-Pub versie, beschikbaar op www.stradalex.com en www.jurissquare.com; Coeckelbergh, D., De financiering van de vzw: 50 shades of grass, Escala-SBM, 115 slides, 25-02-2022; Coeckelbergh, D., De vzw-obligatie, Gompel&Svacina; Coeckelbergh, D., Obligatieleningen bij vzw's: facts en figures, in *VZW Actueel*, Larcier, nr. 10, 14 mei 2021; Coeckelbergh, D., Crowdfunding in de vzw, Escala trainingen met PP, Gent, dd. 17-11-2022; Coeckelbergh, D., Grote stromen, facts & figures en tendenzen in de privaatieve fondsenwerving, in *VZW Actueel*, 04-05-2016; Coeckelbergh, D., Obligatielening of spaargeld?, in *VZW Actueel*, Larcier, 14-12-2016; Coeckelbergh, D., De financiering van de vzw, 50 shades of grass, Escala-SBM, 115 slides, 17-10-2022; Coeckelbergh, D., Vzw-obligatielening – Wat u moet weten voor u begint – Deel I, in *VZW Actueel* Larcier, nr. 07 van 5 april 2019, <https://www.thematax.be/nl/welcome>; Coeckelbergh, D., De vzw-obligatielening. DIY, Escala-SBM, 102 slides, 28-10-2022; Coeckelbergh, D., IVZW's en financiering, in *VZW Actueel*, Larcier, nr 18, 23-10-2020; Coeckelbergh, D., Non-profitfunding gekoppeld aan betaal-instrumenten en/of loyaltykaarten, in *VZW Actueel*, 16-12-2021; Coeckelbergh, D., Vzw-obligaties, hoe het niet moet (1) en praktische tips & tricks (2), in *VZW-Actueel*, 18-11-2021; Coeckelbergh, D., The press eats raw from time to time philanthropic entities that do profile themselves as very ethical but that are in reality exorbitant rich – some fact based reflexions, in *Cheops Ethics, Society and Integrity Newsletter* (CESIN), May 2023, p. 4-12 and in <https://dirkcoeckelbergh.eu>; Coeckelbergh, D., Perikelen rond straatfondsenwerving, in *VZW Actueel*, Larcier, 23-08-2017; Coeckelbergh, D., Schenkingencrowdfunding, in *VZW Actueel*, Larcier, 30-08-2022; Coeckelbergh, D., Vzw-obligatielening – Wat u moet weten voor u begint – Deel 2, in *VZW Actueel* Larcier, nr. 8 van 18-04-2019, <https://www.thematax.be/nl/welcome>; Coeckelbergh, D., Financiering van VZW's, <https://www.procura.be/opleidingen/238-financiering-webinar>, 29-11-2021; Coeckelbergh, D., Illegale KUL-financiering rond (in)formatiekleuren?, Vlaamse beweging, Kuleuven, Illegaal, N-VA, Financiering, Vives, Pro vives, Inbreuk op VZW-wetgeving, in *DeWereldMorgen*, zaterdag 2 juli 2011, in <https://www.dewereldmorgen.be/community/illegale-kul-financiering-rond-informatiekleuren/>; Coeckelbergh, D., Fundraisen via Instagram en Facebook: wist u dit al?, in *VZW Actueel*, 16 maart 2020, <https://www.thematax.be/nl/welcome>; Coeckelbergh, D., Crowdfunding, in <https://www.procura.be/opleidingen/232-crowdfunding-webinar-herbekijken>, 30-11-2021; Coeckelbergh, D., De obligatielening, to have or not to have?, in *VZW Actueel*, nr. 7, 5 april 2021, <https://www.thematax.be/nl/welcome>; Coeckelbergh, D., VerkoopsCF, in *VZW Actueel*, Larcier, 11-10-2022; Coeckelbergh, D., Leningencowdfunding, in *VZW Actueel*, Larcier, 31-05-2022; Coeckelbergh, D., Internationale VZW's en financiering, in *VZW Actueel*, Larcier, nr 18, 23-10-2020; Coeckelbergh, D., Do not f*ck but fund the crowd, Lannoo Campus, 2021, in https://www.lannoocampus.be/sites/default/files/product_covers/9789401475051.jpg; Coeckelbergh, D., Dit is de toekomst: de mogelijkheden van sociale-impactobligaties, in *VZW Actueel*, nr. 20, 15-11-2019,

- p. 7 e.v., <https://www.thematax.be/nl/welcome>; Coeckelbergh, D., Let's Go Urban: 11 reflecties voor vzw's & subsidiënten, in *VZW Actueel*, Larcier, <https://www.thematax.be/nl/welcome>; Coeckelbergh, D., De vzw & haar financiering, Intersentia (in het Nederlands), reeks: De vzw & (in het Nederlands), 2021, 82 p., <https://intersentia.be/nl/de-vzw-haar-financiering.html>; Coeckelbergh, D., Crowdfunding in the non-profit, 15-05-2015, Procura Seminars, Gent; Coeckelbergh, D., Crowdfunding, een alternatieve vorm van financiering, in *VZW Actueel*, Standaard Uitgeverij Professional, 29-01-2014; Coeckelbergh, D., De vzw en financiering, Procura, 29-12-2021, webinar; Coeckelbergh, D., Crowdfunding, een alternatieve vorm van financiering, in *VZW Actueel*, Standaard Uitgeverij Professional, 29-01-2014; Coeckelbergh, D., Procura-Brussel, Crowdfunding anno 2021, d.d. 20-04-2021, Brussel; Coeckelbergh, D., Van Keirsbilck, M., & Van Merris, P., Alternatieve fundraising- en financieringstechnieken voor non-profitorganisaties, Juridische, fiscale en managementaspecten, MYS & BREESCH, Procura VZW, reeks Non-profit, Recht & Management, XI + 126, 1995; Coeckelbergh, D., Het kader voor obligatie-uitgiften van vzw's, in *VZW Actueel*, SU, 25-11-2015; Coeckelbergh, D., De VZW-obligatielening met voordeel in natura: een specifieke fundraisingtechniek, *VZW* 1995 12/2; Coeckelbergh, D., Lannoo Campus, Bootcamp Lannoo Campus, Leuven, Uiteenzetting "Do not fuck the crowd", n.a.v. publicatie gelijknamig boek, online, dd. 18-03-2021; Coeckelbergh, D., Wettelijk kader voor de uitgifte van obligaties door VZW's gewijzigd, *ZW*, 1995/7-8, 243; Coeckelbergh, D., Naar een nog transparantere financiering, in *VZW Actueel*, Larcier, 17-05-2017; Coeckelbergh, D., Money makes (also the non profit) world go round: crowdfunding?, in *Social Profit Jaarboek Vlaanderen*, 2014-2015, Vereniging voor Social Profit Ondernemingen, Standaard Uitgeverij Professional, p. 23-30; Coeckelbergh, D., De uitgifte van obligaties door VZW's – geplande aanpassingen aan richtlijn 89/298/EG, *ZW* 1995/3 97; Coeckelbergh, D., Obligaties uitgegeven door VZW's – de regeling wordt vermoedelijk strenger, *VZW* 1995, 6/4; Coeckelbergh, D., Financiering door een obligatielening, in *VZW Actueel*, Larcier, 10-03-2016; Coeckelbergh, D., De VZW-obligatielening met voordeel in natura: een specifieke fundraisingtechniek, *Actuele Voorinfo VZW* 1995, 321.1; Coeckelbergh, D., Uitgifte van thesauriebewijzen in deviezen, *ZW* 1994/6 121; Coeckelbergh, D., Vankeirsbilck, M., & Van Merris, P., "De uitgifte van waardepapieren door VZW's – Obligaties", *Zonder Winstoogmerk* 1994, 34-45; Coeckelbergh, D., Het uitschrijven van waardepapieren door VZW's, in *VZW* 1992, 14/3; Coeckelbergh, D., Jaufeerally, R.Z. The Belgian Crowdfunding Market and public authorities as participants: analysis, differences, future. Not published, 2018; Coeckelbergh, D., Over niet-geïdentificeerde personen en bijkomstige commerciële activiteiten, in *Z.W.*, 1995, 244, met specifieke besprekingen van arrest Antwerpen, 06-03-1995; Coeckelbergh, D., Crowdfunding anno 2021, Waar staan we?, in *VZW Actueel*, Larcier, n. 4, 18-02-2021; Coeckelbergh, D., Non profit – Naaktkalenders in het visier ... alles voor het goede doel?, *Over Sport, Naakt, Fondsenwerving & Naaktkalenders*, in *DeWereldMorgen*, zaterdag 20 april 2013 15:19, in <https://www.dewereldmorgen.be/artikel/2013/04/20/non-profit-naaktkalenders-in-het-visier-%c2%85-alles-voor-het-goede-doel/>; Coeckelbergh, D., Financiering van VZW's, in <https://www.procura.be/opleidingen/238-financiering-webinar>, 29-11-2021; Coeckelbergh, D., Over flinterdunne lijnen tussen ngo's en bedrijven in <https://www.dewereldmorgen.be/artikel/over-flinterdunn...gos-en-bedrijven/>, 11-12-2022; Coeckelbergh, D., Over de fiscale gevoeligheid, gevoeligheid aan financiële kosten en generieke kostengevoeligheid bij giften voor vzw's?, in *VZW Actueel*, Larcier, 08-09-2020; Coeckelbergh, D., Crowdfunding in the non-profit, 15-05-2015, Procura Seminars, Gent.
5. Zie specifiek over VZW-obligatieleningen en VZW-waardepapieren van onze hand: Coeckelbergh, D., De obligatielening, to have or not to have?, in *VZW Actueel*, 2021, nr. 7, 5 april, <https://www.thematax.be/nl/welcome>; Coeckelbergh, D., De vzw-obligatie, Gompel&Svacina, 2022; Coeckelbergh, D., Obligatieleningen bij vzw's: facts en figures, in *VZW Actueel*, Larcier, nr. 10, 14 mei 2021; Coeckelbergh, D., Grote stromen, facts & figures en tendenzen in de privatieve fondsenwerving, in *VZW Actueel*, 04-05-2016; Coeckelbergh, D., Obligatielening of spaargeld?, in *VZW Actueel*, Larcier, 14-12-2016; Coeckelbergh, D., De financiering van de vzw, 50 shades of grass, Escala-SBM, 17-10-2022; Coeckelbergh, D., Vzw-obligatielening – Wat u moet weten voor u begint – Deel I, in *VZW Actueel* Larcier, nr. 07, 5 april 2019, <https://www.thematax.be/nl/welcome>; Coeckelbergh, D., De vzw-obligatielening. DIY, Escala-SBM, 28-10-2022; Coeckelbergh, D., IVZW's en financiering, in *VZW Actueel*, Larcier, nr. 18, 23-10-2020; Coeckelbergh, D., Vzw-obligaties, hoe het niet moet (1) en praktische tips & tricks (2), in *VZW-Actueel*, 18-11-2021; Coeckelbergh, D., Vzw-obligatielening – Wat u moet weten voor u begint – Deel 2, in *VZW Actueel* Larcier, nr. 8, 18-04-2019, <https://www.thematax.be/nl/welcome>; Coeckelbergh, D., Dit is de toekomst: de mogelijkheden van sociale-impactobligaties, in *VZW Actueel*, nr. 20, 15-11-2019; Coeckelbergh, D., Het kader voor obligatie-uitgiften van vzw's, in *VZW Actueel*, 25-11-2015; Coeckelbergh, D., De VZW-obligatielening met voordeel in natura: een specifieke fundraisingtechniek, *VZW* 1995 12/2; Coeckelbergh, D., Wettelijk kader voor de uitgifte van

- obligaties door VZW's gewijzigd, ZW, 1995/7-8, 243; Coeckelbergh, D., De uitgifte van obligaties door VZW's – geplande aanpassingen aan richtlijn 89/298/EG, ZW 1995/3 97; Coeckelbergh, D., Obligaties uitgegeven door VZW's – de regeling wordt vermoedelijk strenger, VZW 1995, 6/4; Coeckelbergh, D., Financiering door een obligatielening, in VZW Actueel, Larcier, 10-03-2016; Coeckelbergh, D., De VZW-obligatielening met voordeel in natura: een specifieke fundraisingtechniek, Actuele Voorinfo VZW 1995, 321.1; Coeckelbergh, D., Uitgifte van thesauriebewijzen in deviezen, ZW 1994/6 121; Coeckelbergh, D., Vankeirsbilck, M., & Van Merris, P., “De uitgifte van waardepapieren door VZW's – Obligaties”, Zonder Winstoogmerk 1994, 34-45; Coeckelbergh, D., Het uitschrijven van waardepapieren door VZW's, in VZW 1992, 14/3.
6. Zie specifiek over crowdfunding door VZW van onze hand: Coeckelbergh, D., Crowdfunding, een grondige analyse, VZW Actueel, Larcier, 01-06-2016; Coeckelbergh, D., De VZW & haar financiering, Intersentia, e-Book, e-Pub versie, beschikbaar op www.stradalex.com en www.jurissquare.com; Coeckelbergh, D., De financiering van de vzw: 50 shades of grass, Escala-SBM, 25-02-2022; Coeckelbergh, D., Crowdfunding in de vzw, Escala trainingen met PP, Gent, dd. 17-11-2022; Coeckelbergh, D., De financiering van de vzw, 50 shades of grass, Escala-SBM, 17-10-2022; Coeckelbergh, D., Schenkingencrowdfunding, in VZW Actueel, Larcier, 30-08-2022; Coeckelbergh, D., Financiering van VZW's, <https://www.procura.be/opleidingen/238-financiering-webinar>, 29-11-2021; Coeckelbergh, D., Fundraisen via Instagram en Facebook: wist u dit al?, in VZW Actueel, 16 maart 2020, <https://www.thematax.be/nl/welcome>; Coeckelbergh, D., Crowdfunding, in <https://www.procura.be/opleidingen/232-crowdfunding-webinar-herbekijken>, 30-11-2021; Coeckelbergh, D., VerkoopsCF, in VZW Actueel, Larcier, 11-10-2022; Coeckelbergh, D., Leningencrowdfunding VZW Actueel, Larcier, 31-05-2022; Coeckelbergh, D., Do not f*ck but fund the crowd, Lannoo Campus, 2021, in https://www.lannoo-campus.be/sites/default/files/product_covers/9789401475051.jpg; Coeckelbergh, D., De vzw & haar financiering, Intersentia (in het Nederlands), reeks: De vzw & (in het Nederlands), 2021, 82 p., <https://intersentia.be/nl/de-vzw-haar-financiering.html>; Coeckelbergh, D., Crowdfunding in the non-profit, 15-05-2015, Procura Seminars, Gent; Coeckelbergh, D., Crowdfunding, een alternatieve vorm van financiering, in VZW Actueel, Standaard Uitgeverij Professional, 29-01-2014; Coeckelbergh, D., De vzw en financiering, Procura, 29-12-2021, webinar; Coeckelbergh, D., Crowdfunding, een alternatieve vorm van financiering, VZW Actueel, Standaard Uitgeverij Professional, 29-01-2014; Coeckelbergh, D., Procura-Brussel, Crowdfunding anno 2021, d.d. 20-04-2021, Brussel; Coeckelbergh, D., Lannoo Campus, Bootcamp Lannoo Campus, Leuven, Uiteenzetting “Do not fuck the crowd”, n.a.v. publicatie gelijknamig boek, online, dd. 18-03-2021; Coeckelbergh, D., Jaufeerally, R.Z. The Belgian Crowdfunding Market and public authorities as participants: analysis, differences, future. Not published, 2018; Coeckelbergh, D., Over niet-geïdentificeerde personen en bijkomstige commerciële activiteiten, in Z.W., 1995, 244, met specifieke besprekingen van arrest Antwerpen, 06-03-1995; Coeckelbergh, D., Crowdfunding anno 2021, Waar staan we?, in VZW Actueel, Larcier, nr. 4, 18-02-2021; Coeckelbergh, D., Financiering van VZW's, in <https://www.procura.be/opleidingen/238-financiering-webinar>, 29-11-2021; Coeckelbergh, D., Crowdfunding in the non-profit, 15-05-2015, Procura Seminars, Gent.
 7. Zie specifiek over aansprakelijkheid, alleen of onder andere voor, rond en in VZW's van onze hand: Beelen, I., & Coeckelbergh, D., Praktijkboek Aansprakelijkheid & ondernemingen na het WVV, Story, Gent, 2021; Coeckelbergh, D., De vzw en aansprakelijkheid, Intersentia, 2022; Coeckelbergh, D., De grote wijzigingsprincipes voor vzw's en vennootschappen in het WVV en de gevolgen voor de bestuurdersaansprakelijkheid, (3) in VZW Actueel, Larcier, nr. 18, 19-10-2018; Coeckelbergh, D., De VZW & haar aansprakelijkheid, Intersentia, Antwerpen-Gent-Cambridge, 2022, e-consultatie op en via www.stradalex.com en www.jurissquare.com; Coeckelbergh, D., De vzw & haar aansprakelijkheid, Intersentia (in het Nederlands), reeks: De vzw & (in het Nederlands), volume 5, 2022, 70 p., <https://intersentia.be/nl/de-vzw-haar-aansprakelijkheid.html>; Coeckelbergh, D., De strafrechtelijke aansprakelijkheid van VZW-bestuurders (4), in VZW Actueel, Larcier, nr. 19, 02-11-2018; Coeckelbergh, D., Huidige regeling inzake bestuurdersaansprakelijkheid in VZW's – deel I, in VZW Actueel, Larcier, nr. 16, 21-09-2018; Coeckelbergh, D., Huidige regeling inzake bestuurdersaansprakelijkheid deel II, in VZW Actueel, Larcier, nr. 17, 05-10-2018; Coeckelbergh, D., & Andrienne, P., Votre association face aux assurances, responsabilité des administrateurs, responsabilité des bénévoles et risques divers, Journée d'étude, Synéco ASBL, Bruxelles, 10 février 2004; Coeckelbergh, D., Vrijwaren en anders ontsnappingspogingen van aansprakelijkheid van VZW-bestuurders (5) - deel 1, in VZW Actueel, Larcier, nr. 20, 15-11-2018; Coeckelbergh, D., Vrijwaren en andere ontsnappingspogingen van aansprakelijkheid van VZW-bestuurders (6) – deel 2, in VZW Actueel, Larcier, nr. 21, 30-11-2018; Coeckelbergh, D., De aansprakelijkheid van de leden van een v.z.w., Deel I, Z.W., 1993/2, 17; Coeckelbergh, D., De aansprakelijkheid van de leden van een v.z.w., Deel II, Z.W., 1993/3, 33; Coeckelbergh, D., Announced responsibility for non-compliance with previously announced csr in europe is a fact. How and why companies and organisations become

- and are held responsible for their CSR promises, in Cheops Ethics, Society and Integrity Newsletter (CESIN), p. 2-3, May 2023 and in <https://dirkcoeckelbergh.eu>; Coeckelbergh, D., Huidige regeling inzake bestuurdersaansprakelijkheid in VZW's – deel I, in VZW Actueel, Larcier, nr. 16, 21-09-2018 & deel II, in VZW Actueel, Larcier, nr. 17, 05-10-2018, <https://www.thematax.be/nl/welcome>; Coeckelbergh, D., Aansprakelijkheid binnen ondernemingen en verenigingen, deel II, Story Uitgevers & CJB Brugge, Vandervalk Hotel Oostkamp, 31-05-2022; Coeckelbergh, D., Huidige regeling inzake bestuurdersaansprakelijkheid in VZW's – deel I, in VZW Actueel, Larcier, nr. 16, 21-09-2018; Coeckelbergh, D., Huidige regeling inzake bestuurdersaansprakelijkheid deel II, in VZW Actueel, Larcier, nr. 17, 05-10-2018; Coeckelbergh, D., De strafrechtelijke aansprakelijkheid van VZW-bestuurders (4), in VZW Actueel, Larcier, nr. 19, 02-11-2018; Coeckelbergh, D., Vrijwaren en anders ontsnappingspogingen van aansprakelijkheid van VZW-bestuurders (5) – deel I, in VZW Actueel, Larcier, nr. 20, 15-11-2018; Coeckelbergh, D., Vrijwaren en andere ontsnappingspogingen van aansprakelijkheid van VZW-bestuurders (6) – deel 2, in VZW Actueel, Larcier, nr. 21, 30-11-2018; Coeckelbergh, D., De grote wijzigingsprincipes voor vzw's en vennootschappen in het WVV en de gevolgen voor de bestuurdersaansprakelijkheid, (3) in VZW Actueel, Larcier, nr. 18, 19-10-2018; Coeckelbergh, D., Let's Go Urban: 11 reflecties voor vzw's & subsidiënten, in VZW Actueel, Larcier, nr. 2021/14/27-08-2021, <https://www.thematax.be/nl/welcome>; Coeckelbergh, D., De strafrechtelijke aansprakelijkheid van VZW-bestuurders (4), in VZW Actueel, Larcier, nr. 19, 02-11-2018, <https://www.thematax.be/nl/welcome>; Coeckelbergh, D., Subsidiefraudebestrijding, subsidiehelming, subsidieafwending en poging tot subsidiebedrog, in R.W., 1994, 553 en in <https://rw.be/archief/5817/pdf>; Coeckelbergh, D., De strafrechtelijke aansprakelijkheid van VZW-bestuurders (4), in VZW Actueel, Larcier, nr. 19, 02-11-2018; Coeckelbergh, D., Non profit en money ... een moeilijke combinatie ... Universiteiten, universitaire titels, thesissen, onderzoek ... en fraude, in <http://www.dewereldmorgen.be/blogs/dirk-coeckelbergh/2013/03/24>; Coeckelbergh, D., UBO en banken, in VZW Actueel, Larcier, 20-12-2022.
8. Zie o.a. over VZW en corporate governance van of mede van onze hand: Coeckelbergh, D., & Siebens, H., Corporate governance of behoorlijk bestuur in de social-profit, CED-Samsom, 2001; Coeckelbergh, D., Klokkenluiderswetgeving, in VZW actueel, Larcier, Intersentia, 28-03-2023; Coeckelbergh, D., & Beelen, I., Praktijkboek aansprakelijkheid en ondernemingen na het WVV, Story Publishers, Gent, 1348 p., 2022.
 9. Zie o.a. over VZW en integriteit van of mede van onze hand: Coeckelbergh, D., Washing (1) niets wast witter, in <https://www.dewereldmorgen.be/artikel/washing-1-niets-wast-witter/>, dd. 28-11-2022; Coeckelbergh, D., Washing (2): spijtig genoeg ... keuze te over!, in <https://www.dewereldmorgen.be/artikel/washing-2-spijtig-nog-keuze-te-over/>, 29-11-2022; Coeckelbergh, D., Integriteit? Een gelaagd onderwerp, in VZW Actueel, Larcier, 10 maart 2022; Coeckelbergh, D., NewB, te weinig profit, te weinig investeringen van de non-profit, te weinig praktische ethiek. Nu censuur? In <https://www.dewereldmorgen.be/artikel/newb-te-weinig-p...thiek-nu-censuur/>, 08-12-2022; Coeckelbergh, D., Tien om te zien!, in <https://www.dewereldmorgen.be/artikel/tien-om-te-zien/>, 14-12-2022; Coeckelbergh, D., Klokkenluiderswetgeving, in VZW Actueel, Larcier, Intersentia, 28-03-2023; Coeckelbergh, D., & Beelen, I., Praktijkboek aansprakelijkheid en ondernemingen na het WVV, Story Publishers, Gent, 1348 p., 2022; Coeckelbergh, D., Exclusion criteria and focus in SRInvesting – framework and practice by Belgian crowdfunders end anno 2019; Coeckelbergh, D., Announced responsibility for non-compliance with previously announced csr in europe is a fact ... How and why companies and organisations become and are held responsible for their CSR promises, in Cheops Ethics, Society and Integrity Newsletter (CESIN), p. 2-3, May 2023 and in <https://dirkcoeckelbergh.eu>; Coeckelbergh, D., L'intégrité sous le prisma du conseiller en intégrité 2022, Théorie et exercices pratiques, Fédération (des) ONG du secteur de aide au développement, face-to-face training, 05-12-2022; Coeckelbergh, D., Als het vertrouwen globaal daalt, krikken we het op: zes omgevingsfactoren nopen tot actie en negen strategieën geven uw goede intenties een boost, in VZW Actueel, 1 december 2020, <https://www.thematax.be/nl/welcome>; Coeckelbergh, D., Vertrouwen rond de ngo sector, in VZW Actueel, Larcier, 16-11-2016; Coeckelbergh, D. & Langenberg, S., L'intégrité sous le prisma du conseiller en intégrité auprès de Fédération (des) ONG du secteur de aide au développement, e-training, 10-09-2021; Coeckelbergh, D., Langenberg, S., L'intégrité sous le prisma du conseiller en intégrité auprès de MDM, 15 et 22 octobre 2021, e-training, MDM asbl, secteur de aide au développement; Coeckelbergh, D., Universiteiten, universitaire titels, thesissen, onderzoek ... en fraude, Over Hogescholen, VUB, Universiteiten, Non-Profit, Wetenschappelijk onderzoek, Fraude, KUL, Masterthesis, Studiefraude, Diplomafraude, Subsidiefraude, UG, Medische research -in DeWereldMorgen, zondag 24 maart 2013 10:2, in <https://www.dewereldmorgen.be/community/universiteiten-universitaire-titels-thesissen-onderzoek-%c2%85%c2%85-en-fraude/>; Coeckelbergh, D., Als het vertrouwen globaal daalt, krikken we het op: zes omgevingsfactoren nopen tot actie en negen strategieën geven uw goede intenties een boost, in VZW Actueel, 1 december 2020, <https://www.thematax.be/nl/welcome>.

10. Zie o.a. over VZW en HR(M) van of mede van onze hand: Coeckelbergh, D., Werken op afstand: 6 eindejaarstips om verbinding in uw team te behouden en te vergroten, in *VZW Actueel*, Larcier, 2021, 16-12-2021, <https://www.thematax.be/nl/welcome>; Coeckelbergh, D., Onboarding van nieuwe medewerkers, in *HR op afstand 1*, in *VZW Actueel*, nr. 15, 10-09-2021, <https://www.thematax.be/nl/welcome>; Coeckelbergh, D., Menselijk kapitaal, *VZW Actueel* 14/2022 van 31 augustus 2022.
11. Zie voor hun voorstel: DOC 54 3550/001, CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS DE BELGIQUE/BELGISCHE KAMER VAN VOLKSVERTEGENWOORDIGERS, Wetsvoorstel van 13 02 2019 tot wijziging van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen met betrekking tot de giften en de jaarrekeningen van verenigingen en stichtingen, ingediend door de heer Dirk Janssens, de dames Leen Dierick en Carina Van Cauter, de heren Koen Metsu, Servais Verherstraeten, Tim Vandeput en mevrouw Katrin Jadin, in <https://www.dekamer.be/FLWB/PDF/54/3550/54K3550001.pdf>. Zie tevens de bespreking hiervan verder in dit boek op p. 646, 652.
12. Idem. Zie tevens de bespreking hiervan in dit boek op p. 513 en op p. 525.
13. Zie mijn literatuurlijst op <https://dirkcoeckelbergh.eu>.